
Dobrá zpráva: česká mládež páchá jen méně závažné delikty

Dobrá zpráva: česká mládež páchá jen méně závažné delikty

V sále zámku Josefa Hlávky v Lužanech byla v pondělí 18. června udělena Cena Milana Sojky. Za studii Fenomén delikvence mládeže v České republice a středoevropském regionu ji od prof. JUDr. Václava Pavlíčka a prof. Ing. Milana Žáka, rektora Vysoké školy ekonomie a managementu (VŠEM), převzala Mgr. Zuzana Podaná, Ph.D. z katedry sociologie Filozofické fakulty UK. S autorkou jsme si povídali také o trestné činnosti české mládeže..

Mohla byste čtenářům, kteří publikaci zatím neměli v rukou, nastínit, k jakým výsledkům jste dospěla?

V této studii prezentuji výsledky mezinárodního kriminologického výzkumu delikvence mládeže *International Self-Report Delinquency Study 2*, kdy podrobně analyzuji především data pro Českou republiku a hlavní zjištění pak porovnávám s několika zeměmi středoevropského regionu, konkrétně Německem, Rakouskem, Polskem a Maďarskem. Drobné projevy delikvence, například krádeže v obchodě nebo vandalismus, nejsou u dětí v období adolescence ničím výjimečným, což dokládá i náš výzkum, v němž spáchání alespoň jednoho delikventního skutku v posledním roce přiznala více než čtvrtina dětí.

Mgr. Zuzana Podaná, Ph.D. na slavnostním udílení v Lužanech - první zleva v druhé řadě.

Z pohledu srovnání České republiky s dalšími zeměmi nacházíme o něco vyšší výskyt delikvence pouze v Německu, v ostatních třech zemích je pak nižší. Naproti tomu pozitivní zprávou je, že česká mládež páchá z naprosté většiny pouze méně závažné delikty. Závažná delikvence – například krádeže vloupáním, krádeže vozidel či úmyslné ublížení na zdraví – se objevuje pouze výjimečně a v tomto ukazateli se jednoznačně řadíme mezi země s nejnižším výskytem. Určitý optimismus pak může vzbuzovat i trend kriminality mládeže v Česku, který vykazuje v poslední době klesající tendenci.

To jsou pro českou společnost pozitivní výsledky. A jak je to s výskytem delikvence u chlapců a dívek?

Ve své studii kromě základního srovnání delikvence podrobně analyzuji i různé sociální faktory související s delikvencí, především se soustřeďuji na oblast rodiny, vrstevníků a trávení volného času a testuji i určité modely odvozené zejména z kriminologických teorií sociální kontroly. Dílčí pozornost věnuji i analýze delikvence z genderové perspektivy, kde se obecně potvrzuje vyšší delikvence chlapců než dívek, nicméně v případech drobné majetkové delikvence se tyto rozdíly již téměř stírají. Ukazuje se též, že rodinné zázemí je důležitější pro dívky, jejichž chování je rodiči obvykle nejen více regulováno, ale narušení rodinného prostředí má u děvčat i silnější vztah k delikvenci.

V současné době se problematika mladistvých delikventů čím dál častěji objevuje v různých médiích. Na jakou studii, film nebo knihu, které se věnují mládeži, bychom si měli udělat čas?

Z poslední doby bych všem doporučila projít si výsledky projektu zaměřeného na mládež obecně, nikoli přímo na delikvenci. Jde o výzkum středoškoláků realizovaný společností Člověk v tísni a agenturou Millward Brown, který se zabýval jejich názory např. na aktuální problémy české společnosti, soužití s romskou menšinou, vztah k Evropské unii, jejich politickými preferencemi, různými aspekty životního stylu a tak dále.

Výzkumná zpráva z tohoto projektu může čtenáři nabídnout poměrně zajímavý vhled do života i názorů mladých lidí, kteří se v mnoha směrech ukazují být velmi specifickou skupinou ať už třeba z pohledu politických postojů, nebo zastávaných hodnot. Cenné je pak i srovnání s obdobným šetřením, jež proběhlo před třemi lety a jež ukazuje negativní posun ve vnímání řady oblastí (romská menšina, členství v EU, politická situace aj.), což však není trend specifický pouze pro mládež. Z kriminologického pohledu zde stojí za pozornost zejména zhoršující se postoj mladých lidí k romské menšině i imigrantům a rostoucí příklon ke krajní pravici, a tedy i rostoucí riziko páčání trestných činů z nenávisi.

Zpráva z tohoto výzkumu je dostupná z www.jedensvetnaskolach.cz.